

SZABADSÁG

POLITIKAI NAPILAP.

Előfizetési árak:		Felolős szerkesztő: Rudnyánszky Gyula	Kiadó laptulajdonos: László József.	Egyesszám ára 4 fillér.
Helyben: Negyedévre . . .	8 korona.			Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Egészévre	12 . . .			Debrecen, Csapó-utca. Telefon 275.
Vidékre Negyedévre . . .	5 . . .			
Egészévre	20 . . .			

ROSTÁ.

Dicső ország ez a tejjel-mézzel folyó, áldott Magyarország! Kiváltképen a műveltség, dühöng itt oly nagyon, mint néha Ázsiában a — pestis. Minden magyar ember született könyvmoly. A költészet, az irodalom a vérbeli magyarság legfő gyönyörűsége. És természetesen az írókat, költőket nálunk jobban megbecsülik, mint a fejedelmeket.

Érthető tehát, hogy egy alföldi városban valaki azt indítványozta, hogy a szaválásra szükséges szoborleleplező Kossuth-ódát jutalmazták száz arannyal. Még inkább érthető, hogy ezen a város művelt polgársága szörnyen felháborodott. Mit? Még fizessenek is egy versfaragónak azért, hogy odát írhat Kossuthról? Elég neki, ha az ünnepi lakomán — nem fizeti meg a teríték árát.

Ilyen értelemben fel is szólítottak egy ismert író ünnepi ódaköltésre. És a jó fiu vállalkozott. Előbb az ódát költi; azután majd elkölti az ingyenebédet . . .

Hej! csak dicső ország ez a művelt Magyarország! . . .

Mikor a politikában lázas viharok dultak, villamossággal volt tele a levegő s Budapest főváros viselkedése ellen szörnyen háborgott az indulat: azt indítványozták ellenzéki képviselők, hogy — Debrecen-t kell az ország fővárosává tenni!

Azóta a tüzes táltosok lecsendesedtek és az ország szekerét mintha nagyon is cammogó négy lábúak húznák! Lassan, lassan, tulságos lassan haladunk a kibontakozás felé, a hol végül majd ez a felírás vár a nemzetre: Nesze semmi, fogd meg jól! . . .

De én azt tartom, épen most e lomha lassúság idején volna alkalomszerű újra fölvetni az eszmét, hogy Debrecen legyen az ország fővárosa.

Mert ennél lassabb járásu város nincs a hazában.

Tessék csak bolygatni a Hortobágy kérdését. Tessék belekötni a városi világitásba. Azután a kisvasut csigalassúsága . . . azután . . . No de mordom, a politikai haladáshoz mértén egészen jó főváros lenne Debrecen!

Diadal! Meg van mentve a haza! A bécsi Neue Freie Presse feltalálta a puska-

port, akarom mondani a legujabb nemzeti mannát. Azt írja ugyanis a csufondáros német ujság, hogy történjenek a katonai kérdésekben elvi kijelentések. A magyar nemzetnek örök időkre joga van ehhez meg ehhez. Mikor aztán ezeket az elvi kijelentéseket a törvényhozás és a király megtették, — akkor felrakják a padlásra, hadd aszalódjanak pár évtizedig érintetlenül!

Igazán kár, hogy ezt a honboldogító eszmét a N. F. Pr. nem április elsején vetette föl!

A magyar hadsereg.

— márc. 14.

Írta: dr. Jeszenszky István.

A magyar hadsereg magyar nyelvet ez az ütőköző pont, mely körül ma politikai életünk forog, amely elválasztja egymástól a magyar királyt és a magyar nemzet országgyűlé.ének nagy többségét, amelyre nézve tehát magyar nemzet és magyar király nem tud egymással megegyezni. Most már kétségtelen, hogy a magyar király nem ért egyet a magyar nemzettel s ezt minden esetre minden magyar embernek csak sajnálni lehet!

Sajnálni lehet a jelenlegi politikai helyzetből való összekülönbözését nemzetnek és királynak azért, mert ez az állapot semmi esetre sem lehet üdvös a nemzetre és semmi esetre sem lehet kellemes a királyra; mert ez a kölcsönös meg-nem-értés megingatja a nemzetnek és királynak egymáshoz való szükségszerű bizalmát, megrontja azt a jó viszonyt nemzet és király között, amely alapja a nyugodt, békés, termékeny nemzeti életnek.

De sajnálni lehet e feszült viszonyt azért is, mert ebből kifolyólag igazán meginoghat a nemzetnek a törvényben való hite. Ugyanis az országgyűlés többségét alkotó szövetkezett ellenzéki pártok a 67-ki kiegyezési törvény alapján kívánják a magyar nyelvű „magyar hadsereg”-et; e törvényre támaszkodva kívánják az abban kifejezett és kitett „magyar hadsereg”-nek megalkotását, mely kiegészíti az osztrák hadsereget és teszi ezzel együtt a közös hadsereget; e törvény alapján követelik a „magyar hadsereg”-nek az öt törvény

szerint megillető jellegét, a magyar jellegét; ezen az alapon kívánják azt, hogy legyen az a „magyar hadsereg” magyar nyelvű, nemzeti és hazafias szellemű. S e kívánságokkal tulajdonképen azt fejezik ki hogy végre kell hajtani a 67-iki kiegyezési törvényt, azt akarják tehát, hogy ő felsége olyan kormányt nevezzen ki, amely ezt a harmincyole év előtt szentesített törvényt teljesen végrehajtsa. Hogy a magyar nemzet a törvény végrehajtását kívánja, azon nem szabad csodálkozni, mert a magyar nemzet történelmi multja azt mutatja, hogy ez a nemzet a törvényhez, az alkotmányhoz mindig ragaszkodott, így most is ragaszkodik, amit Ausztriában persze nem tudnak megérteni azok, akik még mindig nem mondtak le az összbírodalom eszméjéről.

Mikor pedig a szövetkezett ellenzék a 67-diki törvény alapján kívánja a magyar szolgálati és vezényleti nyelvet, továbbá a magyar nyelv érvényesítését a katonai bíraskodásban, valamint a magyar zászlót és jelvényeket: akkor a szövetkezett ellenzéknek, de egyuttal az országgyűlésnek is legnagyobb pártja, a függetlenségi és 48-as párt, mely mandátumát legnagyobb részt az ország magyarságától kapta s így legelső sorban képviseli a magyar nemzetet, nem is akarja a maga külön katonai programját érvényesíteni, nem követeli az önálló magyar hadsereget, amely bizony mégis csak más mint az osztrák generális kormányzása alá tartozó közös hadsereg.

Nem lehet tehát azt mondani, hogy a függetlenségi és 48-as párt nehezi-tené a helyzet megoldását, vagy éppen bonyolítaná; hiszen ez a párt most csak azt kívánja, amit a Bánffy vezérlete alatt álló 67-es új párt is követel, sőt igen okosan cselekszik, mikor — belátja hogy a nemzet még nem abszolút számszerű többségben küldte az országgyűlésre — csak a többi ellenzéki párttal is egyező elvi kérdések megoldásához ragaszkodik s így a hadsereg kérdésében csak a 66-iki törvényt tartja szem előtt.

De hát, ha nem volna is meg a törvényben kifejezetten a magyar hadsereg, szabad volna-e kétségbe vonni

Hungária kávéház

a helybeli és vidéki intelligencia találkozó helye, hol minden kedd, csütörtök, szombat és vasárnap nagy zene-estély tartatik felváltva

MAGYARY TESTVÉREK, RÁCZ KÁROLY és FIA zenekarai által.

Kitűnő kávéházi italok.
Hideg buffet.
Saját termései borok.

Kiváló tisztelettel: **Weichinger Károly.**

a nemzet jogát ahhoz, vagy halogatni csak egy pereig is a nemzeti hadsereg megalkotását, mikor ez nemzeti és állami önállóságunknak egyik feltétele? Mert nem lehet komolyan venni az osztrák katonai köröknek ama sokat hangoztatott célszerűségi szempontját, hogy a többnyelvűség lehetetlenné tenné az egységes vezetést, hiszen a honvédségnek máris magyar a nyelve, pedig együttműködik a közös hadsereggel; de nem lehet komolyan venni azt a politikai vaskalaposítást sem, mely azt mondja, hogy, ha eddig jó volt, ezután is jó lesz úgy, ahogy van, mert eddig sem volt jó, mivel nemcsak a törvény kifejezése ellen van a magyar hadsereg osztráksága, hanem beleütközik egy általános minden nemzetet kötelező törvénybe, mely szerint egy nemzeti intézmény sem lehet másféle nyelvű, követezképpen a magyar hadsereg, mely nemzeti intézmény, csak magyar nyelvű lehet.

Csak sajnálni lehet mindenképpen, hogy a magyar király ilyen fontos kérdésben, ilyen nemzeti életet alapjában érintő ügyben nem ért egyet nemzetével; de biznunk kell, hogy ő felsége, szakítva az osztrák katonai körök ósdi felfogásával, befogja látni, hogy az uralkodó házra, valamint a nemzetre is sokkal üdvösebb lesz, Anszfríához való viszonyokra pedig cseppet sem hátrányos, ha királyi kegyelmével nemzete felé fordul s érvényesíti a nemzet jogát: a melyről a magyar nemzetnek lemondania sohasem szabad!

Gyáriparosok hitelszövetkezete.

— márc. 14.

A kereskedelmi és iparkamarán vasárnap tartott szakértekezlet igen jelentőséges

és hatásaiban szerfölött fontos tervet vitatott meg.

Aki ismeri gyáripari viszonyainkat, tudja, hogy a legszilárdabb vállalatnak is mily nagy szüksége van a gyorsan megszerzhető, olcsó hiteleszközökre. Hiteligényeiket pedig ezidőszere csak a legnagyobb gyár-vállalatok tudják könnyen kielégíteni, melyek mögött legtöbb esetben pénzüntézetek, vagy nagyobb pénzcsoportok állanak.

Ellenben a kisebb és közép gyári vállalatok hiteligényeik kielégítése tekintetében igen szomorú viszonyok közt vannak. Megfelelő kölcsönöket vagy igen terhes feltételekkel, gyakran épen nem tudnak szerezni. Természetesen ez további fejlődésüket is megakasztja. E visszas helyzetben segíteni kívánó terv került tárgyalásra, ez értekezleten, melyen *Szent-Királyi* Tivadar elnöklete alatt jelen voltak: *Szabó Kálmán* kamarai elnök orszgy. képviselő, *Serli Ede*, *Polgár Zsigmond*, *Szávay Gyula*, *Lukács Armin*, *Falk Lajos*, *Szántó Győző*, *ij. Schwarcz Vilmos*, *Riesz Henrik*, *Szántó Sámuel*, *Podolszky Béla*, *Weisz Sándor*, *Trnka Gottlieb*, *dr. Rácz Lajos*, *Killer Ede*, *Sohler István*, *Sándor Mór*, *Enger N. Irsay J. stb.*

Szávay Gyula kamarai titkár ismertette az értekezlet egybehívásának okát. *Polgár Zsigmond* kerületi királyi iparfelügyelő vetett fel egy eszmét, mely a gyáriparosok hiteligényei kielégítésére irányul. Az értekezlet előtt ismertetni fogja tervét.

Polgár Zsigmond iparfelügyelő hosszabb beszédben tartja fel a gyári vállalatok helyzetét hitelügyi szempontból. A nagy gyárak és a nagyobb gépontokban levő vállalatok csak boldogulnak, de a távolabbi vidéken kivált a kisebb gyárak nehéz helyzetben vannak. Ha tudnak is kölcsönt kapni, az szerfölött terhes és drága. A vidéki pénzüntézetek bizalmatlanok, mert egyes esetekben, melyeknél nagyobb összegekkel, elővigyázatlanul mentek be, néhány vállalatnál nagy veszteségeik voltak, évtizedekre kihat e bizalmatlankodásuk. Csak a vállalatoknak távolabbi, fővárosi hitelforrásokhoz kell fordulniok, amelyek a sok utazással járó ügylettől, egy messze vállalatnak nehezen ellenőrizhetőségétől huzódoznak. Így a gyár-vállalatok kellő hiteleszközökhöz jutni nem tudnak, ami folytán gyakran jutnak válságos

helyzetbe és nincs módjuk arra, hogy az esetleges kedvező viszonyokat kihasználva, fejlődjenek vagy legalább is csak lassu tempóban fejlődhetnek. Ez állapotokon segíteni kell. A segítséget hiába várjuk kívülről. On-szegélynek kell annak lenni. Legegyszerűbb, de egyuttal legbiztosabb módja, hogy a kerület gyár-vállalatai szövetkezeti formában egyesüljenek, hiteligényeik kielégítése céljából.

Részletesen ismerteti ez eszme megvalósításának módozatait, egy ily gyár-vállalati hitelszövetkezet működésének módját és hatásait. E szövetkezet, mely vagy az 1898 XXIII. t. c. kereteinek novelláris uton kiterjesztésével, annak alapján, vagy egész külön intézmény gyanánt létesülhetne — megfelelő, biztos és olcsó kölcsönt nyújthatna, új vállalatok létesítését, új iparágak bevezetését is elősegítené.

A jelenlegi pénzüntézetek helyzetén sem ütné csorbát, sőt végeredményében a velük való nexusa és az általános fejlődés visszahatása révén azoknak érdekeit is előmozdítaná.

További, magasabb fejlődés lenne aztán, hogy az itt bevált intézmény példájára a többi kamarák is egyesítenék hasonló szervezetekbe gyárosaikat, az egész aztán egy nagy központtal bíró országos hitelszervezetbe egyesülne, így azáltal, hogy a magyar gyáriparnak hiteligényei kielégítését egészséges, erős alapokra helyezné, annak fejlődését nagymértékben megkönnyítené. Ne várjuk a felülről jövő kezdeményezést, alkossuk meg, ha egyelőre szerényebb kerekék közt is, fokozatosan fejlesszük tovább. Bizonyosra vehető ily nagy jelentőségű közgazdasági akciót az állam is támogatni, segítyeiben és kedvezményeiben részesíteni fogja.

Szabó Kálmán kamarai elnök a kamara nevében köszönetet mond *Polgár Zsigmond* iparfelügyelőnek az üdvös eszme fölvetéséért, annak megvalósítását mindenképp szükségesnek és hasznosnak látja. *Szántó Sámuel*, *Falk Lajos* és *Sándor Mór*. *Szántó Győző* üdvözli a tervet, mely rég érzett hiányokat van hivatva pótolni.

Az értekezlet aztán, lelkesedéssel határozta el, hogy az eszme megvalósítását szükségesnek, kívánatosnak látja, annak

Keleti rege.

A bagdadi szultán, Omár Kalifa, híres volt bölcsességéről és igaz ítéleteiről. A legbonyolultabb eseteket megtudta világítani és alattvalói önzöltek udvarába, hogy ügyesbajos dolgaikban tanácsot és igazságot nyerjenek. Történt egyszer, hogy megbízott udvaronc Szolimán bég, aki arról volt híres, hogy szakítva a keleti szokással, csak egy feleséget tartott, ott állott lehorgasztott fővel a többi igazhivők között és senki sem gondolta volna mily nagy bánat és keserűség nyomja a Szolimán szívét, csak is a szultán éles szeme, aki még a vesébe is látott, vette észre a Szolimán szomorúságát és talán okát is tudta.

Panaszra emelkedett a szegény Huszán következő szavakkal:

— Hatalmas Uralkodó: Kérim basa leányomat tíz aranyért vette meg, de csak hatot fizetett; követelem a négy arany hátralékot.

Mire Kérim basa szabadkozott.

— Igaz, óh nagy Szultán, hogy a leányt megvettem, de ha ide nem adja hat aranyért, vegye vissza gyermekét és nekem adja vissza pénzemem.

A szultán pedig haragra lobbant és a következő ítéletet mondta.

— Allah il Allah és Mohamed az ő prófétája! Kérim ben Szofia basát a nép előtt nyilvános megvesszőztetésre ítélem és tartozik a szegény Huszánnak négy aranyat hátralék fejében és másik négy aranyat birság fejében megfizetni, mert a leányt úgy, ahogy kapta, visszaadni nem tudja.

Erre az egész gyülekezet napkelet felé

fordult és leborulva homlokkal érintették a földet, jelezve ezzel azt, hogy az Isten szava nyilatkozott meg a bölcs szultán ajkain.

Alig keltek fel az igazhivő muzulmánok, ott volt egy összevert, összetört fiu, aki következő panaszt emelte a mellette álló nagy szakálu Ibu Szafru ellen.

— Hatalmas Kalifa! Aka vidékéről vagyunk. Gazdám Ibu Szafru öszvérei mellé fogadott, hogy gondját viseljem jószágának; de bérem helyett csak veréssel fizet és ime egész testem tanúságot tesz kegyetlenségéről. — Nos Ibu Szafru, mit tudsz védelmedre felhozni? szólal meg a bölcs szultán.

A nagy szakálu Ibu Szafru mosolyogva felelt.

— Kalkisz nekem édes fiam és nem szolgál, már pedig gyermekemet, ha megérdemli és ha neveltetése, jó utra való térítése megkivánja, hát a testi fenytésekben nem szoktam fukarkodni.

A fiu pedig váltig azt hajtotta, hogy ő csak szolgál. Ibu Szafru pedig makaeszkodott, hogy bizony fia ez ő neki.

Az egész gyülekezet kíváncsi volt az ítéletre és a bölcs szultán megszólalt.

— Kalkisz egy vásott fiu... de édes gyermeked Ibu Szafru és nem illik, hogy te selyembe és bársonyba légy öltözve, ő pedig ilyen rongyos legyen. Tehát meghagyom, hogy azonnal itt méltán, tíz arany erejéig menő uri ruhába öltöztessd őt, amint illik egy gazdag apa gyermekének. Ha azonban Kalkisz neked nem fiad, hanem szolgál: a tíz aranyat megérdemli fájdalom díj címen, mert úgy elverted.

A gyülekezet pedig napkelet felé fordult, homlokkal érintve a földet, az jelezve,

hogy Allah nyilatkozott meg a Kalifa ajkain.

Most előlépett Mehmed Ali, a kalmár és rettenetes váddal illette szomszédját Oszman Afendit.

— Uraim! Hatalmas Kalifa! Egy macskám volt, több ilyen macska Bagdadba nem található. A szomszédomban Oszman effendi beállt tegnapelőtt hozzám, hogy nála igen sok a patkány, az egész életemre immár prédája a férgenek, adnám neki kölcsön az én gyönyörű szép macskámat, hogy irtán ki az ő patkányait és én, mint a bolond, a kedves jószágomat oda adtam szomszédomnak s ime ma azzal áll elő, hogy a patkányok felfalták az én macskámat, amelynek egész Bagdadba nincs párja. Kérek igazságot, legalább tíz aranyat a macskámért.

Oszman effendi pedig felelt: — A macskák árfolyamát a bagdadi tőzsdén nem jegyzik. Igaz, hogy a szomszédom macskája áldozata lett patkányaimnak, de én egy aranyat sem adok egy macskáért, mert ez sem nem tevé, sem nem öszvér, amely adás-vétel tárgya lehetne.

Az eset ritka, — mondá a szultán. Mielőtt ezzel végeznénk, hallgassuk meg a kedves Szolimán szolgálk baját, mert úgy látszik nagyon sokat szenved szegény. Szolimán bég, nem várva, hogy soronkívül el akarja az uralkodó intézni az ő dolgát, egész meglepődve felsóhajtott:

— Omár az első keleti fényesillag Mohamed birodalmában! Fatinse a feleségem tejszínű arcával, tüzes szemével és nyulánk természetével a fényes napot a tisztá égen elhomályosítja! Az ő kedvéért elűztem a háremből rabszolganőmet és ő az egyedüli akit

előkészítésére a megvalósítási forma és módok kidolgozására bizottságot küldött ki az előkészítés ügyeinek vezetésére a kamara elnökségét kérvén fel. A bizottság által készített tervezet és javaslatok alapján már legközelebb értekezlet lesz egybehiva hogy az új szövetkezet, mely a maga nemében a szövetkezeti mozgalom terén egészen új utat nyit meg, már rövid időn megvalósul, mert úgy a helybeli, mint a vidéki gyárvállalatok a legnagyobb örömmel fogadták eszméjét és jelentik ki készségüket a csatlakozásra,

A nagy válság.

— márc. 14.

Egyelőre már megint holt pontra jutott a válság. A szövetkezett ellenzék katonai követelésével szembe a király aggodalmi kerületek. Senki az eddig meghívott politikusok közül nem volt képes olyan megoldási módozatot ajánlani, a mely az ellentéteket áthidalta volna.

Ezekben a válságos pillanatokban jelent meg a *Neue Freie Presse* egy honmentő eszmével a melyről azt mondja, hogy Wekerle Sándortól ered. E szerint úgy a képviselőház, mint a főrendiház formászerű határozatával kimondassék, hogy Magyarország igénye jogainak, nevezetesen katonai követeléseinek kielégítésére örök időkre elvileg elismertetik, hogy azonban a koalíció ezeknek az érvényesítését egyelőre nem kívánja, úgy, hogy ilykép a katonai kívánságok a legközelebbi kabinet munkaprogrammjából kikapattannának.

Innen is tudnunk is senki sem hiszi, hogy ez a nehéz terv Wekerle kibontakozási terve volna. A jobboldalon azt mondják, hogy nekünk meg van a kilences bizottsági katonai programunk, a melynek teljesülését kívánjuk és nem függesztjük fel.

A baloldalon azt mondják ;

— Nem hihetjük, hogy sorainkban bárki

szereket és ma szégyen és gyalázat! ma uram Fatinse engem megvert. úgy hogy a hitetlenek ellen való harcban soha olyan verést nem kaptam. Mit csináljak, óh nagy Kalifa, ezzel az asszonygyal? Segíts rajtam és adj tanácsot!

A bagdadi szultán erre megszólalt.

— Mohamed szakállára mondom, a két előadott eset kiegészíti egymást. Allah ilallah és Mohamed az ő prófétaja!

Az a macska, amely magát patkányok által hagyja felfalni, nem érdemli, hogy éljen és az a férfi, akit asszony megver, nem érdemli, hogy lássa napsugarat és a holdvilágot. Szolimán bég. Készülj a halálra! vigyétek! fejezzétek le!

Az igazhívő muzulmánok gyülekezete napkelet felé fordult és homlokkal érintették a földet, jelezve, hogy Allah nyilatkozott meg a Kalifa szavaival!

És Fatinse?

Fatinse Omár Kalifa hárem hölgyei közé került és a hatalmas szultán leghívebb rabnőinek egyike lett, mert Omár tudott parancsolni és zsarnokoskodni. Ezért adta hírül népeinek harsonás hírnökökkel.

— Fatinse, aki Szolimánt megverte, engedelmes és alázatos rabszolganő lett, ami sohasem tudott volna lenni, mint urnó!

Mélyen tisztelt hölgyeim! A pogány uralkodó bölcsessége csak mese és avult erkölcsök tükré. Ma a feminizmus korszakában a nő a zsarnok és az tud parancsolni; mi férfiak pedig mint rabszolgák engedelmesek és alázatosak vagyunk.

V. G.

is ilyen tervnek egyengesse a talajt. Mi elvi jelentőségű határozatokba nem megyünk bele tanultunk és tapasztaltunk!

Az idea tehát már utközben megbukott. És bárkit hívjanak is meg az udvarhoz, ebben a pillanatban senki sem akad olyan, a ki megtudná jelölni azt az alapot, a melyen a tárgyalások a siker kilátásával volnának folytathatók.

A király Budapestre jön.

Jön, vagy nem jön? Ez itt a kérdés. A felelet nap napután az, hogy jön. Aztán tényleg jön a bécsi cáfolat, hogy szó sincs róla, a míg a válság érdemileg elintézve és az új kormány megalakulva nincsen, nem jön.

Ma azonban a függetlenségi pártban egész határozottan tartja magát a hír, hogy a király e hó 18-án, vagy közvetlenül 18-ika után Budapestre jön.

Andrássy Gyula gróf Bécsben.

Ugyanott tudják azt is, hogy Andrássy Gyula gróf ma, vagy holnap kapja meg a király meghívóját és Bécsbe utazik. — Azt hiszik, hogy ezután az utazás után a helyzet tisztázódni fog.

Andrássy Gyula gróf elveit és nézeteit fejtegeti egy vidéki lapban közölt vezércikkében. Az érdeklődésre méltán alkalmas cikkből adjuk a következő részleteket:

A politikai etikának, a hazafiasságnak legegyszerűbb szabálya, hogy a nemzetet nagy veszélyeknek csak hasonló nagy veszélyek elhárítása végett lehet kitenni, hogy a létet csak a lét védelme kedvéért szabad kockáztatni.

Ilyen volt 1848—49. Ekkor nem volt szabad óvatosságnak lenni, a történetek után, midőn már csak a harc és a föltétlen megadás között lehetett választás, nem volt szabad mást tenni, mint bátran, vakmerően neki menni akár a falnak is, elveszni, meghalni a becsületért.

De a mostani perc nem ilyen. Most erősödünk, haladunk, senki sem veszélyeztet bennünket, a hemikus elhatározások tehát nincsenek igazolva. Ma minden politika végleges eltéréseire elégséges azon tény, hogy nagy kockázattal jár. Ha szép és jó is volna ez a terv, a melyet a nemzet elé tárnak, mihielyt megvalósítása veszélyeztetni a biztos alapot, amelyen állunk, vissza kell azt utasítani.

Nem is fog a nemzet ilyen merész kalandra vállalkozni. Feltétlenül megbízhatni józanságában. A történelem is azt bizonyítja, hogy a nemzet csak akkor vesztette el higadtságát, csak akkor szánta el magát nyaktörő vállalatra, midőn provokálták, midőn szabadságát, létét látta veszélyben. De ma ki nyom el, ki provokál bennünket? Sem szabadságunk, sem létünk nincs veszélyben.

Mig mindez meg nem változik, nem tehet róla a tulszigazott követeléseket támasztó és a tulságosan bátor politikusokat nem tudom a hazafiság ideáljaitként elismerni. Nem akarok senkinek hazaszeretetésben kételkedni, főleg nálunk magyaroknál elképzelhetetlen szörnyalak volna az, ki a minden tagjának ragaszkodására annyira rászorult kis népünket szíve egész melegével ne szeretné.

Istennek hála, a közöny a nemzet iránt nálunk igen ritka tünet. Csak abban vagyok Tamás, hogy ama nagy hősiesség,

amaz intransigens szellem. amaz önteltség, amely minden óvatosságot lenéz és minden kompromisszumot perhorezkál, a fenköltebb hazafiságnak a bizonyítéka e?

Ott, ahol Széchényi István élt és működött, nem volna szabad többé e hirnek terjednie. — Ott abszolút igazságba kellene annak mennie, hogy a politikai önmérséklet a legforróbb, a leghevesebb hazafisággal is megfér.

Különben, bármi legyen is a közvélemény ítélete én tisztában vagyok magammal arra nézve, megbocsáthatatlan hiba lenne államunkat ily veszélynek kitenni, ha a jelenlegi szervezet elfogadható állapotokat teremtené. Erre a konkluzióra vezet eddigi okoskodásom összes eredménye.

Ha sikerült az államszövetségekkel járó veszélyeket a mai formával elkerülnünk, akkor ragaszkodjunk hozzá, mert kevés a remény arra, hogy jobbal válthatjuk fel. A változás kísérletével járó veszélyek szintén óvatosságra intenek bennünket.

Báró Bánffy Dezső tanácskozásai.

A vezető politikusok tanácskozásai most sem szünetelnek. Ezuttal báró Bánffy Dezsőtől várják, hogy a kibontakozásra irányt szabjon, eddigelé minden alkalommal tapasztalhatták, hogy báró Bánffy Dezső álláspontja alapján már eredményeket érhetek volna el.

Előzetes megbeszélés folytán vasárnap délelőtt báró Bánffy Dezső fölkereste gróf Andrássy Gyulát, akivel a válság dolgában hosszasan tanácskozott.

Vasárnap délután báró Bánffy Dezső Kossuth Ferencet kereste föl és vele szintén hosszú ideig konferált.

Gróf Andrássy Gyula a tanácskozás után több elvbarátjával beszélt meg a helyzetet és a várható fordulatot. — Kossuth Ferenc néhány függetlenségi politikussal tanácskozott.

A király és környezete.

Politikai körökben hangoztatják, hogy a királynak a katonai kérdésekben való merev álláspontja nem a maga oly meggyőződését képezi, amelytől nem volna hajlandó eltérni, hanem e tekintetben környezete gyakorol rá veszedelmes befolyást.

Emiatt óhajtanónak tartják a király felvilágosítását és annak kimutatását, hogy a katonai dolgokban a magyar kívánalmak teljesítése nem jelenti a hadsereg szétválasztására való törekvést. Erre fog szolgálni az új program-tervezet, melyet esetleg memorandum alakjában átadnak kedden a királynak.

Bécsben kedden katonai tanácskozás lesz, melyen Ferenc Ferdinánd trónörökös is részt vesz. Ez alkalommal megbeszélnek az eddig előterjesztett terveket katonai szempontból.

Egyház és iskola.

A hajduszoboszlói papválasztás. A Hajduszoboszlón megejtett papválasztás felebbezésével foglalkozott az egyház presbyteriuma is, amely konstátálta, hogy a választásnál mindkét párt tulment a lelkészválasztásnak törvényesen megengedett korlátain, mindazonáltal a békesség a jó rend érdekében 28 szóval 5 ellen azt határozta, hogy a felebbezést elutasítani kívánja. 4 presbíter nem szavazott, 22 távol volt. —

Amint értesülünk, a napokban küldöttség megy dr. Baltazár espereshez, hogy a békés kibontakozást lehetővé tegyék.

Értesítés. A debreceni ev. ref. egyház presbiteriuma tudomására hozza az ev. ref. egyház tagjainak, hogy az egyházi adó és közalapi járulék a folyó 1905-ik évre ki van vetve, s az adó kivetési munkálat az egyház számvevői hivatalában közszemlére ki van téve, hol az a hivatalos órák alatt ez évi március hó 14-én d. e. 9 órától március hó 22-én délután 5 órájáig bárki által megtekinthető.

Ennek az adókivetési munkálatnak megtekintésére tehát azzal hivatnak fel ev. ref. egyházunk tagjai, hogy a ki a kivetést helytelennek találja, vagy bármi okból helyesbítésre jogot formálni vél: eziránt az egyházi törvények 251 § sa értelmében fent kitett idő alatt az egyházi számvevői hivatalnál (Egyház tér 17. szám) a hivatalos órák alatt felszólamlását akár írásban akár szóval megteheti, — kézzel írt felszólamlásnak hely nem adatván.

Kelt Debrecenben az ev. ref. egyház presbiteriumának 1905 évi március hó 11-ik napján tartott gyűléséből. A debreceni ev. ref. egyház presbiteriuma.

NAPI HIREK.

Március 15.

Készül a holnapi ünnepre az egész ország.

Némely városban szép összhangzatosság uralkodik a polgárság szívében; másutt furesa módon zavarják meg az egységes nemzeti ünnep hangulatát torzsalkodó politikai célzatossággal.

Ez utóbbira szomorú példa a szegedi eset. Ott a Bánffy-párt együtt akart ünnepelni a 48-as párttal, de ez nyersen visszautasította a hazafias ajánlközést, mondván, hogy a szegedi függetlenségi március 15-ikét nem ünneplik együtt 67-es alapon álló magyarokkal.

Ennek az ünneprontásnak épen ellenkezője a nagyváradi példa. Ott Hoványi Géza mint a nagyváradi szabadelvű párt elnöke intézett felhívást a város összes lakosságához, hogy együtt vegyen részt a polgárság ünnepén.

Nálunk Debrecenben hála istennek nincs semmiféle visszavonás, torzsalkodás. De viszont az idén is csak úgy van, mint eddig volt: március 15-ike a tanuló ifjuság egyes hazfias körök, társulatok és asztaltársaságok ünnepe. De a város hivatalosan sehol se lesz látható, sem a város polgárságának egyetemes érülete nem fejeződik ki, a debreceni szabadelvű párt, Bánffy-párt és függetlenségi párt mint szervezet külön-külön, vagy szép alkalmi egyetértésben nem jelenik meg az ünneplők élén.

A debreceni március-ünnepségek nagy részéről már hiradással voltunk. Ujabbán még a következő értesítéseket küldték be hozzánk.

A M. A. V. altisztikórnban március hó 15-én este 8 órakor tartandó hazafias estély műsora:

1. Elnöki megnyitó: Szűcs Istvántól.
2. Himnusz: éneklí a dalkör.

3. Felolvasás: tartja Dr. Körösi Kálmán.

4. „Március 15” írta Farkas Sándor, szavalja ifju Kertész Kálmán.

5. Kossuth nóta: éneklí a dalkör. Műsor után táne.

A Debreceni Állami Főreáliskola ifjusági Petőfi-Önképző-Köre az 1848. évi március 15-ének évfordulója alkalmából emlékünnepet tart f. évi március 15-én délelőtt 10 órakor az intézet tornatermében.

Ünnepi sorrend:

1. Magyar nyitány. Előadja az ifjusági zenekar.

2. Megnyitó beszéd. Mondja Kardos Albert, az önképző-kör vezető-tanára.

3. Nemzeti dal. Írta: Petőfi. Szavalja: Hegedűs Imre VI. o. t.

4. Március 15-ének emlékezete. Ünnepi beszéd. Mondja Spitzer Sándor VIII. o. t.

5. Ünnepi költemény. Írta: Frank Ernő VII. o. t. Szavalja: Debreceni Sándor VII. o. t.

6. Magyar népdalok. Előadja: az ifjusági zenekar.

7. Egy gondolat bánt engemet... Írta: Petőfi. Szavalja: Papp József VII. o. t.

8. A márciusi ifjuság 12 pontja. Értekezés. Írta s felolvassa: Kemény Ferenc VIII. o. t.

9. A mariseli cigányok. Írta: Bartók Lajos. A zenekar kíséretével szavalja: Berger Béla VI. o. t.

10. Himnusz. Előadja: az ifjusági énekkar.

11. Rákóczi induló. Előadja az ifjusági zenekar.

A Debreceni Kereskedő Ifjak Társulata március hó 15-én szerdán este 9 órakor a debreceni kereskedő társulat dísztermében március 15-iki ünnepélyt rendez.

A hazafias ünnep műsora ez:

1. Nyitány. Magyar testvérek zenekara által.

2. Szózat. Előadja: a Dalkör.

3. Ünnepi beszéd. Tartja: Sinka Sándor főgymnásiumi igazgató.

4. Alkalmi óda. Vályi Gusztávtól. Szavalja: Szilágyi Dezső II. éves joghallgató.

5. Talpra magyar. Előadja: a Dalkör.

6. Hazafias dalok. Előadja: Hajnal József a dalkör tagja.

7. Szabadság. Petőfitől. Szavalja: Varga Antal I. éves joghallgató.

8. Himnusz. Előadja: a Dalkör.

Kezdeté 9 órakor.

Az ünnepély után társas összejövetel az „Angol királynő” fehértermében. Vacsora étlap szerint.

— **A mentőegyesület létesítése.** A városi tanács tegnapi ülésén szóba került a mentőegyesület. Ormós Bálint végrendeletileg 12,359 korona értékű értékpapírt hagyományozott mentőegyesület felállítására. A végrendelező intézkedése szerint a hagyományt a város kezeli mindaddig, míg a tőke annyira fel nem gyűl, hogy abból Debrecenben mentőegyesületet lehessen felállítani. A tanács látva azt, hogy gyümölcsöző útján csak évek múlva tudná a mentőegyesületet létesíteni, már most megette az intézkedéseket, hogy a mentőegyesületet vagy társadalmi uton, vagy pedig a város hozzájárulásával mielőbb — mint egyik fontos közzükségletet — felállithassa.

— **Jogot a népnek!** Hány olyan ember van, aki ezzel a jelszóval keresi a kenyérét, él uri módon ennek a jelszónak a hangoztatásával a szegény hiszékeny munkás nép keserves, verejtékkal megkeresett garasaiából? Városról-városra járnak az ilyen népbolondítók, kik apostoli hangon hirdetik a szociálista tanokat, de természetesen nem az igazi valóságában, hanem füt-fát ígérnek

a tudatlan falusi népnek, ily módon élőködve nyakán. Egy ilyen ügyes szélhámos járt a napokban Vámospéresen, aki furfangos eszmékkal alaposan rászédte a falubelieket. Beszélte az atyafiaknak földosztásról, adó leszállításról. Kalandos ígéreteket tett nekik, ha ellátják annyi pénzzel, hogy ő a bécsi szociálistákhoz tud jutni. Elhitette velük, hogy azok olyan urak, hogy még a magyar miniszternek is parancsolnak. A hiszékeny nép felült a nagy száju esavargónak, ki Kerecz Ferenc kőfaragónak nevezte magát és mintegy négyszáz koronát gyűjtött össze a részére, mely összeggel az eltávozott a cselekvés színteréről. A jámbor parasztnép csak később tudta meg, mikor felvilágosították, hogy csalóval volt dolga, miután a csendőrséghez fordult, hogy kerítse kézre a vándor apostolt.

— **Elmebeteg tanuló.** Megemlékeztünk lapunk vasárnapi számában a szegény kollégiumi tanulónak, Tücsök Jánosnak, szerencsétlen sorsáról, hogy elméje megzavartott. — Azóta a rendőrség egyik cellájában van egy ápoló felügyelete alatt, — mivel a kórházban most hely nincs. — Sokan keresték fel szegényt úgy tanárai, mint tanuló társai közül. Elelmezéséről és ruházatáról Karai Sándor, a kollégium humanus igazgatója, gondoskodott és már több ízben fel is kereste és tőle egyet mást kérdeztetett, de a tanuló nem felel semmire sem, hanem a színházról tudakozódik mindig és egyes dalokat énekel folyton, miket ott hallott. Ruháját eltépdeste és nem igen eszik. Néha az ujságot is kezébe kapja egy pár percre, aztán eldobja. Tanulótársainak is a színházról beszélt, sokféle képtelenségeket, holott színházba csak az utóbbi időben volt egyszer-kétszer. Mondták neki, hogy szülei már nem sokára eljönnek hozzá, mire azt felelte, hogy már itt is vannak. Szülei, kiket táviratilag értesítettek az esetről, még tegnap megérkeztek és az is valószínű, hogy szerencsétlenül járt fiokt hazaviszik s így remélhető lesz, hogy ép esztét gondos orvosi kezelés után visszanyeri.

— **A zenedei vegyes énekkar tagjait értesítjük,** hogy e hó 15-én, szerdán, a nemzeti ünnep tekintetéből a szokásos gyakorló óra elmarad. Ellenben a rákövetkező szerdai óra, f. hó 22-én, már megtartatik s arra pontos és teljes számban való megjelenést kérünk. Az igazgatóság.

— **A tanács a március 15-iki ünnepségeken.** A tanács tegnap tartott ülésén intézkedett, hogy március 15-iki ünnepségeken kik képviseljék a tanácsot. Az oratoriumban rendezett emlékünnepélyen Vecsey Imre főjegyző, Oláh Károly, Szabó Kálmán tanácsnokok és Varga Károly tb. tanácsnok: a kath. főgymnáziumban Körner Adolf és Oláh Károly tanácsnokok, az ev. ref. felsőleányiskola ünnepélyén Kovács József polgármester és Vecsey Imre főjegyző, a Petőfi-dalkör ünnepélyén Király Gyula és Kone Akos tanácsnokok képviselik a várost. A délutáni ünnepségeken a tanács testületileg vesz részt.

— **Az egyetem katolikus ifjusága Isaszegen.** A budapesti katolikus egyetemi ifjak Szent Imre köre tegnap Isaszegre rándult, hogy az ottani honvédelmet megkoszorozza. Az ötven főnyi küldöttséget Magyar József, az isaszegi olvasókör elnöke szép beszéddel fogadta a pályaudvaron mire a díszes menet az isaszegi közönség csatlakozásával kivonult a honvédezedhez. Az ünnepség a Himnusszal kezdődött, majd Malesiner Emil joghallgató szavalt el a Talpra magyar-t. Az ünnepi beszédet Treyler József joghallgató tartotta, aki a honvédelmet meg is koszoruzta. A sike-

Legjobb vetőgép a világhírű eredeti
Melichar-fele páros soru „Unicum-Drill”

kizárólagos raktár
képviselő

Piac-ucca 26.

Rámer Sándornál

Nagytrafik-udvar,
Óvakodjunk utáztatoktól.

rült ünnep a Szózat és a Kossuth nótá elénkésével ért véget. Az ifjak még az esti vonattal visszatértek a fővárosba.

— **Hajduvármegye közigazgatási bizottsága** tegnap délelőtt 9 órakor tartotta a vármegyei nagyszabványú ülést, melyen Domahidy Elemér főispán elnökölt. A bizottsági ülésen a megye múlt hónapnyi ügyeivel foglalkoztak az egyes előadók jelentései alapján.

— **Adóbehajtás.** A múlt hónapban Fauszt Elek pénzügyigazgató jelentése szerint — állami egyenes adóban befizettek Hajduvármegyében 177,079 korona 82 fillért, amely összeg 8308 korona 99 fillérrel kevesebb a múlt év februári befizetésénél. — Az összes befolyt adók összege 1904. februárjában 448,693 korona 68 fillér volt. Ez évi februárban azonban 75,276 korona 62 fillérrel kevesebb adót fizettek be, de azért így is befolyt az adóhivatalhoz 373,417 korona 6 fillér. A múlt hónapban a pénzügyigazgató 3 esetben adott fizetési halasztást.

— **Lesz-e házbéradó.** A házbéradó ügyében az eredmény pár nap múlva nyilvánosságra jut. Az összeírást már teljesen befejezték, a külsőségen az összeszámlálást is megejtették, úgy, hogy csak a belsőlegi összeszámlálása van még hátra. A belsőlegi lakrészek összeszámlálása most van folyamatban és azt még a héten teljesen befejezik. Az eddigi számadatok a város javára dőlnek el és már most kétségtelen, hogy végeredményében a számadatok azt igazolják, hogy a város polgárságára a házbéradó nem vehető ki.

— **Tallian Béla minisztert meglópták.** Tallian Béla földművelésügyi miniszter a napokban Török-Kanizsára érkezve észrevette, hogy távollétében kastélyába betörték. A kastélyba a betörők úgy hatoltak be, hogy a folyosón két ablakot betörték és két ajtót felfeszítve sok ruhaneműt, 80 üveg asszurbort elvittek. A Wertheim-szekrény betörését is megkísérelték, de eredménytelenül. A tettesekre még nem akadtak rá.

— **Az új ház.** Három esztendőnek előtte elvitték a császárszolgálatába az alsótanyai legényt. Nem a Péterfiak házába hozták, hanem egyenesen Bécsbe vitte a gőzös a huszárgerekek közé. Minthogy rémmessze van az a fránya bécsi kaszárnya hát a fiu nem jött haza egyszer se a három esztendő alatt. Most aztán végleg elengedték és otthon nagy örömmel várták.

Amint megérkezett, mindjárt föltűnt neki, hogy új házába vezette az apja. Az új házról neki sohase jrtak. Azt tudatták vele, hogy ha másik ténen került az istállóba, vagy ha a Szárcsa kis csikóval örvendeztette meg őket, de az új házról nem tettek említést az irásokban.

Ahogy most otthon megfrüstyöskölt, kiment az apját a ház elé és úgy gyönyörködött benne. Egyszer csak megkérdi a fiu t

— Hát oszt apám miből építették ezt kente?

Az öreg arca elkomorult, mert ez eszébe juttatta a bankot meg a sok kamatot. De hamarosan vidám képet mutatott.

— Hogy miből építették? Hát olvasd el fiam,

— mondta a gazda és a ház homlokzatára mutatott.

A fiu fölpillantott és hangosan kezdte olvasni, úgy, amint ott diszlott:

— Az 1902. évhen építették I s t e n k e g y e l m é b ő l.

— **Tifuszjárvány.** Rozsnyóról jelentik, hogy tömeges tifusz megbetegedés miatt tegnap az itteni felsőbb leányiskolát és ma a püspöki szemináriumot bezárták és a növendékeket szülőikhez küldték. Két tanítónő és több leányiskolai növendék súlyos betegen fekszik. Tegnap a helybeli közkórházba kelenne tifuszban megbetegedett kispapot vittek a közkórházba, több főgimnáziumi diák is betegen fekszik. A rozsnyói orvosok dr. Fajcsi elnöklete alatt a hatósággal azon tanács-

koznak, hogy lehet a járványnak elejét venni. A járvány fő terjesztőjének a közutak romlott vizét állapították meg.

— **Népesedés a megyében.** Hajduvármegyében február hónapban 573 születés közül 23 volt a halvaszületés, 440 haláleset volt s így természetes uton 110-el szaporodott a megye lakossága.

— **Közegészségügyünk.** A megyei közigazgatási bizottság tegnapi ülésén dr. Losoney Almos tiszti főorvos referált a megye múlt havi közegészségügyéről. A jelentésből kitént, hogy a közegészségi viszonyok kedvezőbbek ugyan a január havinál, de még mindig nem kielégítő. A kedvezőtlen időjárás miatt a lobos kórnak fordultak elő minden koruak között különösen a légzőszervekben. Az influenza február végén esőkent, de főleg az öregeknél sok esetben halállal végződött. A szokatlanul nagyszámú haláleseteket a tüdőlobb és tüdőgümőkör szaporította. — A hevenyfertőző betegségek állása a következő: Ronesolótöröklob négy községben fordult elő 14 esetben; ezek közül 2 halállal végződött, a többi, egy kivételével, felgyógyult. A vörheny főleg Hajdusoboszlón lépett fel. A megyének 4 községében volt vörheny betegedés 26 esetben, melyek közül egy lett halálos kimenetelű. Kanyarban négy gyermek betegedett meg, hasihagyomány pedig egy halálos volt. Az összes hevenyfertőző bántalmakban szenvedők száma februárban 48 volt, kik közül tizen haltak meg. — Rendkívüli haláleset volt 3, öngyilkosság volt 3, külerőszak általi haláleset pedig kettő.

— **Meglopta a feleségét.** Tegnap délután a rendőrségen feljelentést tett Sallay Gáborné Apaffy utca 37 szám alatti lakos, hogy tőle elváltan élő férje tegnapelőtt este 8 pár csirkét elloptott. — A rendőrség megindította a tolvaj férj ellen az eljárást.

x **Fontos Amerikába utazóknak** A magyar kormány az Amerikába való utazást most már Brémán át is megengedte.

Fiumén át Amerikába szülő utlevelek most már Brémán át is érvényesek, ha az illető utas egy Bremennek szülő hajójegy birtokában van.

Aki Brémán át akar utazni, annak okvetlen kell otthonról 20 koronát előre Bremenre előlegnek beküldenie, mire rögtön megküldetik a hajójegy.

Jöegészségű és munkaképes munkások akik az amerikai rendeltetési helyig szülő vasuti jegyet kifizették és azonkívül még 50 koronát készpénzben felmutatni tudnak, Amerikában beboesátást nyernek. Akinek barátjai vannak Amerikában, hozza magával azok címeit.

Szembetegék vagy egyéb testi fogyatkozásban szenvedők, 50 évnél idősebb személyek vagy olyanok, akik valamely Amerikában levő gyárral szerződést kötöttek, mely szerint ott bizonyos meghatározott bérért dolgoznak, Amerikából visszautasíthatnak.

Ratiborban valamint Bremenben minden kíváncsi megvizsgáltatik, mindenki tehát, a ki Bremenben hajóra felszáll, előreláthatólag Amerikában beboesátást nyer.

x **Akinek pénze nincs,** de szüksége annál több, az menjen Kaiser Salamonhoz (Hatvan-u. 2.) hol a legelegánsabb női és férfi ruhakelmék, kész öltönyök és felöltők, szőnyegek, garnitúrák, vásznak, képek, tükörök és minden elképzelhető dolog a legjutányosabban heti 1, vagy 4 korona részletre kapható. — Ugyanott egy kereskedelmi végzett könyvelő felvétetik.

x **LETZTER JOZSEF** fényképészeti-festészeti és fényképnagyítási műterme Pia-utca 44. dr. Ujfalu-ház. Allandó fényképkiallítás a műterem kapubejárataánál levő korakartban

— **Fogfájás és szájbüsz** elen legjobb szer a Plombus bővebbet a mai számba tett hirdetésében közöljük.

Az Arany Bika kávéházban minden este cigányzene

A boszorkány.

(Dráma 5 felvonásban. Irta Sardou Viktor. Bemutatták a debreceni színházban 1905. március 13-án.)

A szellemes, mindent kigonyoló Sardou parádés szerepet irt az ő Muzsájának: Sarah Bernhardnak, a La sorciére-t. — Ravaszul okoskodott, e dráma megírásánál és pedig úgy — ismervén a közönséget — hogy a patológia érdekes, a kriminologia idegborzongató és a romantika sem utolsó. Kevejük ezt jól össze, tegyük bele egy középkorba illő vad, tiltott szerelmet, a történetet illesz- szük bele a spanyol inquisitio korába — kész az erkölcsi és pénztári diadal.

Nem szabad a darabban szinrehozott hazug romantikáért megnehezeltelni Sardour, amely a rémségesnek az estétikában próbáló dramatizálása. Az a sok, rettentő sok demoniasság is megérdemli a gondolatot, hogy mily kitűnő opera librettó válnék e drámából! Ne tessék ezen mosolyogni. Majd meglátjuk, hogy rövidesen akad valami Leonevallo, aki gyönyörű zenét szerez rá és szigoruan meg-hagyja a timpanistának, hogy jól verje az üstdobot, amikor egyik-másik haldokló hörög.

Egyetlen nagy mentsége van a darab- nak s ez az, hogy egyik felvonásában olyan tendencia van, mely nemesak nagyon érde- kes, megkapó, hanem igaz is: a gyűlöletes spanyol inkvizitio alávalóságainak megrög- zítése.

A darab ezen irányában tagadhatatlanul nagyon sok értelem van, de az ilyen irányt kifejtteni inkább vezéreikben szo- kás. Egyebekben a közönség hangulatát véve alapul, a boszorkánynak nagy sikere volt. A hatásvadászat és a romantika elérte tetőpont- ját és a közönség tapsorkánjaiban esucesoso- dott ki.

A darab rövid tartalma, körülbelül az, hogy Zoraya, egy szép mór özvegy, akit halálra ítéltek, mert eltemette egy felakasz- tott hitsorsosát, bele szeret abba és magába szeretett azt, Enrique di Palacios t, akinek, el kellene őt fognia. Es ők szeretik egymást kétnegyed meg hatnyolcad ütemű mondatok- ban. Es Zoraya, aki gyógyítással is foglal- kozik, amit boldogult papájától tanult: hipnotizálja a kormányzó ur holdkóros vagy álomkóros leányát. De a kormányzó ur le- ánya, Enrique menyasszonya. Es meg is tar- tották az esküvőt. Enrique másnak lett a férje. Majd ad ő. t. i. Zoraya, neki, t. i. a kormányzó ur leányának.

Es ellenhipnotizálja, megint elaltatja őt, Enrique pedig megfojtja az inkvizitio biz- tosát, aki rajtacsippte őket. A biztos hörög és utolsó hörög, Zoraya és Enrique menekül- nek, elfogják őket és a nő inkább boszor- kánynak vallja magát az inkvizitio előtt, esakhogy a férfit megmentse. Meg is éget- nek, de előbb el kell intézni az ellenhipno- zis dolgát, mert a kormányzó ur leánya még mindig alszik. Azt ígéri Zorayának, a „bo- szorkány“-nak, hogy kegyelmet kap, de le- gyen már egyszer vége a kormányzó ur leánya alvásának. Zoraya felébreszti hát az alvó hölgyet, de az inkvizitio mégis meg akarja őt égetni, mire mérget vesz a szájába, don Enrique megcsókolja és mind a kettő- jüket megöli a mérreg.

A darab kriminológiája és hazug roman- tikája mégis hatott, habár csak percekig, amíg az egyes szereplő meg tudta kapni a figyelmet.

Jeszenszkyne Csáder Irén a cimsze- repben bámulatos erővel stilizálta meg a művészi formákba bujtatott hazugságokat. Alakítása megrázó volt és közvetlen. Vas- tapsot kapott. Kereste mellette az igaz han- gokat Palágyi Lajos. A komoly művésze- tet: Ebergényiné és Hahnel Aranka képvis- lették. Mindakettőnek csak egy-egy jelenése volt, de azt oly művészi tökélyvel csinálták meg, hogy nyílt színen felhangzott a kö- zönség tapsvihara. Szilágyi és Csiky nagy- ban hozzájárultak az est sikeréhez. A be- mutatót telt ház nézte végig.

— B. —

SZÍNHÁZ.

Műsor.

Márc. 14. kedd. Két pisztoly. Nép-színmű.

Márc. 15. szerda. Aranylakodalom. Látványos színmű.

Márc. 9. csütörtök. János vitéz Dal-játék.

Márc. 17. péntek. Heidelbergi diák élet. Színmű.

* **Március 15. a színházban.** Szerdán, a nemzet ünnepén Rákosi-Beóthy történeti látványossága, az Arany lakodalom kerül előadásra a színházban. A színház hivatalos jelentése szerint ez estén Kiss Béla cigányzenekara fog a felvonások közt játszani. Ehhez nem kell megjegyzés. Mindenki tudja ugyanis, hogy a Debrecenben állomásozó katonai zenekart szerződés köti a színházhoz. Ha tehát a 39. gy. e. zenekara éppen a hazafias március 15-iki ünnepen nem teljesíti szerződéses köteleességét, ez — még a vak is láthatja — semmi összefüggésben nincs a hadsereg hagyományos szellemével.

* **Vendégszereplés.** Inmár a harmadik Katicát láthatja a közönség a Heidelbergi diákéletben. Pénteken ugyanis e szerepben Nagy Terus vendég lép fel.

TAVIRATOK.

A király Budapesten.

Bécs, március 13. A Neue Freie Presse értesülése szerint nincs kizárva, hogy a király a jövőhéten Budapestre utazik.

Szögyényi nem megy Budapestre.

Berlin, március 13. Az osztrák-magyar nagykövetség a leghatározottabban megáfolyja Szögyény-Marich László berlini nagykövetről legutóbb megjelent hírlapi közleményeket. Szögyény nem is gondol arra, hogy Budapestre utazzék.

Elhunyt egyetemi tanár.

Budapest, márc. 13. Csiky Kálmán egyetemi tanár este agyszélhűtésben hirtelen meghalt.

Kuropatkin fölmentési kérelme.

Páris, márc. 13. Pétervári lapok jelentik: Kuropatkin táviratilag kérte a cárt, hogy menesse fel a mandzsuriai hadsereg parancsnoksága alól, minthogy testileg és szellemileg fáradtnak érzi magát. Szuchonlinov tábornok, Dragomirov egyik tanítványa késznek nyilatkozott, hogy a mandzsuriai hadak fölött a parancsnokságot ha Nikolai Nikolajovics nagyherceget generálisszimussá nevezik ki. Hírlik továbbá, hogy a 21. és 33. hadtestet mozgósítanij fogják.

Kuropatkin visszavonulása.

London, márc. 13. A Reuter ügynökségnek Kuroki főhadiszállásán lévő tudósítója jentti: Kuropatkin tábornok Mukdenben hadserege visszavonulása közben a japánokat távol tudta tartani a vasutól. S a hótól való visszavonulás igen jól ment végbe. A folyótól északra lévő dombok védfalat alkottak, amely mögött az oroszok zavartalanul vonulhattak vissza. Most a midőn az összes orosz haderő a Hunhót északra van, úgy látszik, mintha Kuropatkin elkerülte volna a körülzáratás veszelmét. Balszárnyának összes ágyuit és szekereit megmentette, azért mégis sikerült a japánoknak néhány orosz elfogni.

Pétervár, márc. 13. A czarszkoje szeloban tartott haditanácson elhatározták Kuropatkin visszahívását. Helyébe Nikolajevits Miklós nagyherceget nevezik ki fővezérré. A haditanács azt is elhatározta, hogy a háborút minden áron folytatni fogják.

A japán-orosz háború.

Tokio, márc. 13. Az orosz seregek üldözését folytatják. Azt hiszik, hogy új küzdelem lesz Tienlin közelében, ahol az oroszok megkísérik majd a japánok gyors előrevonulásának feltartását. A japánok Tienlinnél állanak. Az oroszok szemlátomást fíradtak és rendetlenségben vannak. Hír szerint kevés az élelmi és lövészerük.

London, márc. 13. A Reuter-ügynökségnek Oku főhadiszállásán lévő tudósítója jentti Oku és törzskara délután vonultak be Mukdenbe. Hadserege csak 800 sebesült orosz és 300 japán sebesültet talált az orosz kórházakban. Az oroszok visszavonulásakor a kínaiak felgyújtották a kórházakat és egyéb épületeket.

Törvénykezés.

§ **Esküdtszéki tárgyalás.** A debreceni esküdtszéki szombaton délután s vasárnap délelőtt is folytatta az apagyilkossági kísérlettel vádolt ifj. Molnár Balogh Miklós hajdunánási legény bűnpörének tárgyalását. A tanukihallgatások során kihallgatták a vádlott testvéreit, nagybátyját, Tóth Imre csősz és a letartóztatást vezető két nánási csendőrt és városi hajdút, akik Porkoláb Sándor, a vádlott nagybátyja kivételével mind terhelőleg vallottak. Vasárnap délelőtt a tanukihallgatásokat befejezték s a kérdések feltevésére került a sor. A perbeszéd megkezdése előtt a főmagánvádló öreg Molnár Balogh Miklós, a vádlott apja vádját eljettette fia megbüntetését nem kívánta. Az ügyész azonban hivatalból, üldözendő cselekményről lévén szó, a vádat fentartotta. Tegnap délelőtt a királyi ügyész vádbeszédét mondotta el, a mire dr. Bacso Dezső ügyvéd mondott a fényes jogi judiciumra valló, hatalmas és nyomós argumentumokkal teljes védbeszédet. Az esküdtek bűnösnek mondták ki ifj. M. Balogh Miklóst erős felindulásban elkövetett súlyos testi sértésért és ezért a törvényszék 2 évi börtönrre ítélte.

Nyílttér.

Hölgyek figyelmébe!

Van szerencsém a hölgy közönség szíves tudomására hozni hogy a tavaszi bevásárlási utamból haza érkeztem és raktáramat kiváló szép női, leány felöltök valamint kalap újdonságokkal láttam el és azok a mindenki által elismert legolcsóbb árak mellett szerezhetők be, melyek megtekintésére a hölgy közönséget tisztelettel meghívom.

RÓZSA LAJOS.

női divat áruháza

DEBRECEN, Kistemplombazár.

Lovass és Ladányi

féle tömeg eladása
rendkívüli olcsó
áron megkezdődött

Piac utca 7 sz.

Vecsey-ház.

M. Á. Vasutak

menetrendje

1904. október hó 1-től.

Debrecenből indul:

Budapest felé (gyorsvonat) —	d. e.	9	30
Budapest felé (gyorsvonat) —	d. u.	3	16
Budapest felé (gyorsvonat) —	regg.	4	57
Budapest—Nagyvárad felé —	d. u.	8	07
Budapest—Nagyvárad felé —	este	12	31
P.-Ladány—Nagyv. mind. kedd	d. e.	10	12
Csak P.-Ladányig — — —	este	11	10
Csak P.-Ladányig motor menet	regg.	8	08
Szatmár—M.-Sziget felé — —	d. u.	5	56
Csak Szatmár (gyorsvonat) —	d. u.	3	51
Csak Szatmár (teher v. sz. sz.)	este	6	56
Szatmár—M.-Sziget felé — —	éjjel	7	50
Szatmár—M.-Sziget f. (gyorsv.)	d. u.	2	27
Csak Szatmár — — —	regg.	12	10
Miskolc—Kassa felé — — —	regg.	5	13
Miskolc—Kassa felé — — —	este	8	56
Szerencs—S.-A.-Ujhely Kassa f.	d. u.	6	11
Csak Nyiregyházig — — —	d. u.	4	19
		12	35
m. á. vasutól	regg.	5	44
vásártérről — — —	regg.	5	09
m. á. vasutól	regg.	8	16
vásártérről — — —	regg.	8	07
H.-Böszörmény	d. e.	11	16
B.-Sz.-Mihály	d. u.	11	25
felé	d. u.	4	38
vásártérről — — —	d. u.	4	11
m. á. vasutól	d. u.	12	12
vásártérről — — —	d. u.	12	46
m. á. vasutól	este	6	35
vásártérről — — —	regg.	4	36
F.-Abony felé m. á. vasutól —	regg.	4	56
F.-Abony felé vásártérről —	d. u.	4	06
O.-Köcs—Polgár felé m. á. v.-tól	d. u.	4	23
O.-Köcs—Polgár felé vásártérről	regg.	9	35
Derecske—N.-Léta felé — —	d. u.	4	31
Derecske—N.-Léta felé — —			

Budapestre érkezik:

A reggel 8 ó. 57 p.-kor ind. gy. v.	d. u.	1	50
A déli 12 ó. 07 p.-kor ind. sz. v.	este	6	40
Az este 10 ó. 31 p.-kor ind. sz. v.	regg.	5	45
A d. u. 4 ó. 16 p.-kor ind. gy. v.	este	9	35

Bpestől Debrecenbe

indul:

A d. u. 12 ó. 06 p.-kor érk. gy. v.	regg.	7	25
A d. u. 3 ó. 29 p.-kor érk. sz. v.	regg.	9	—
Az este 6 ó. 41 p.-kor érk. gy. v.	d. u.	2	—
Az éjjel 2 ó. 24 p.-kor érk. sz. v.	este	7	05
Az éjjel 2 ó. 24 p.-kor érk. sz. v.	este	9	15
(P.-Ladányig gy. v. átszállással)			

Debrecenbe érkezik:

Budapest felől (személyvonat)	d. u.	2	2
Budapest—Nagyvárad felől gy. v.	este	6	41
Budapest—N.-várad felől —	éjjel	2	24
Budapest—Nagyvárad felől —	d. u.	2	15
Csak P.-Ladánytól — — —	regg.	5	15
Csak P.-Ladánytól — — —	regg.	8	40
Csak Szatmár felől — — —	d. e.	4	46
Szatmár—M.-Sziget felől — —	d. u.	11	37
Csak M.-Sziget felől (gyorsvonat)	este	3	55
Csak M.-Sziget felől — — —	este	10	31
Szatmár felől — — —	regg.	6	40
Csak Szatmár felől — — —	d. e.	8	30
Kassa—Miskolc felől — — —	este	11	31
Kassa—S.-A.-Ujhely—Szerencs	d. u.	7	50
Csak Nyiregyháztól — — —	d. u.	3	48
Kassa—Miskolc felől — —	regg.	7	33
vásártérről — — —	d. e.	7	40
m. á. vasutól — — —	este	11	22
B.-Sz.-Mihály	este	11	06
vásártérről — — —	este	6	12
H.-Böszörmény	este	6	51
felől	d. u.	9	57
vásártérről — — —	d. u.	8	46
m. á. vasutól — — —	d. u.	1	52
vásártérről — — —	d. u.	3	28
m. á. vasutól — — —	d. u.	3	34
F.-Abony felől vásártérről —	d. u.	5	35
F.-Abony felől m. á. vasutól —	d. u.	5	45
O.-Köcs—Polgár felől vás. térre	regg.	7	44
O.-Köcs—Polgár felől m. á. v.-hoz	regg.	7	54
Derecske—Nagy-Léta felől —	d. u.	7	15
Derecske—Nagy-Léta felől —	d. u.	7	18

Szőlőlugast

Ültessünk minden ház mellé és kertjeinkben föld- és homoktalajon.

A szőlő hazánkban mindenütt megterem, hiszen olyan házak mellett a legesekebb gondozással felnevelhető nem volna, ezenkívül más épületeknek, kerteknek, kerítéseknek stb. a legremekesebb dísz, anélkül, hogy legkevesebb helyet is elfoglalna az egyébrencsak használható részekből. Ez a legháladosabb gyümölcs, mert minden évben terem.

Erre azonban nem minden szőlőfaj alkalmas (bár mind kusza természetű), mert nagyobb része ha megőrzi, termést nem hoz, ezért sokan nem értek el eredményt eddig. Hol igaznak alkalmas fajokat ültettek, azok bőven ellátják házuakat az egész szőlőérés idején a legkittünőbb muskalálly és más éns szőlőkkel.

A fajok ismertetésére vonatkozó színes fénynyomatu katalógus bárkinek ingyen és bérmentve küldetik meg, aki címét egy levelezőlapon tudatja. Bortāju szőlőültványok is még nagy mennyiségben kaphatók leszállított áron. Borok családi fogyasztásra 50 l. és feljebb olesó árban és (De-laware) sima ültetéshez és ebből borminta.

Ermelleki első szőlőültványterep Nagy-Kágya, Bihar megye.

Hirdetések felvételnek

A SZABADSÁG kiadóhivatalában

Csapó-utca 9.

Ranunkel H. es Fia

posztó nagykereskedő cég Plac utca 19. szám alatt, a t. közönség igényeit kielégítendő, külön osztályt vezetett be kizárólag

férfi divat szövetek

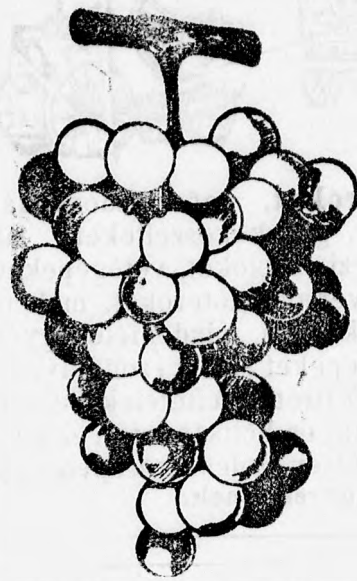
kicsinybeni eladására.

A tavaszi legújabb divatu bel- és külföldi szövetek, u. m. színes és sima kamgarnok, chevottok, fekete és kék Chochmenek, fényposztók, valamint egyenruhazati posztók és Trikok, mindenfeln szín és minőségben meg-lépő dus választékban már most megérkeztek és eredeti gyári árban kicsinyben is kaphatók.

Schberg Vilmos és Társai brassói posztó gyárosok készítményei dus választékban

Schberg Vilmos és Társai brassói posztó gyárosok készítményei dus választékban

Millentum telep Nagyösz.

Szép és tartós szőlője

csak annak lesz, a ki ingyen kéri Magyarország legnagyobb szőlőiskolájának árjegyzékét, s mely szőlőiskola állami segéllyel és állami felügyelet mellett létesült.

PLOMBUS New-York. 104. E. 106. Str.

PLOMBUS!

250,000 haláirat 1 év alatt

Nincs többé fogfájás! odvas fog! bűzös száj

Fenti betegségeknek előidézői kétségtelenül az odvas fogak. Ezen remek amerikai szer, ezen kínos és kellemetlen szenvedéseket

azonnal megszünteti!

„Plombus“-szal mindenki maga plombirozhatja fájdalom nélkül és hihetetlen egyszerű módon

odvas fogait! Plombusne hiányozzék egy háznál se az egyszeri csekély kiadás százszoros kamatja; a nyugalom. A fogfájdalmakban szenvedőket tehát saját érdekében felhívjuk, hogy rendeljék meg ezen valóban remek háziszert, mely az amerikai élelmesség neto vábbja!

Ára egy adagnak, mely 5-6 odvas fogra elegendő, használati utasítással 2 korona. 2 kor. 10 fill. előzetes beküldése után bérmentve bárhova. Megrendelhető egyedül a Magyarországi képvisellettől, melynek címe:

„Plombus“ szétküldés, Pásztó Heves-me.

A legjobb arc-zéplítő szer a

SERAIL-ARCZKENŐCS,

mely az arczol tisztítja, fehériti és bársony puhává teszi.

Minden ártalmas alkatrész nélkül!

Serail-szappan. Epe-szappan.

Kitünő toillet szappanok a kenőcs használatához

Serail-crème. nappali használatra.

Serail-puder. Kiváló finom arczpor három színben, fehér, rózsás és krém.

Serail-szájviz. A legjobb szájviz.

Kapható: dr. Rothschnik V. Emil, Mihalovics István, Tóth Béla, Füleky Pál, Muraközi László, Balázs Ödön gyógyszerész uraknál, valamint Jóna és Jóna urak droguerájában.

Továbbá a készítőnél: ROZSNYAI MÁTYÁS gyógyszerésztárába

Aradon, szabadságtér, valamint minden más gyógyszerésztárban.

Egy tégely ára 1 kor. 40 fillér

Egy kis tégely ára 70 fillér

óh jaj!

Megfojt ez az átkozott köhögés!

Köhögés, rekedtség és elnyulkásodás elen gyors és biztos hatásuak Egger mellpasztillái az étvágyat nem rontják és kitünő ízűek, Doboza 1 korona és 2 korona.

Próbadoboz 50 fillér.

Fő- és szétküldési raktár:

„NÁDOR“ GYÓGYSZERTÁR BUDAPEST. VI., Váci-körut 17.

El jen!

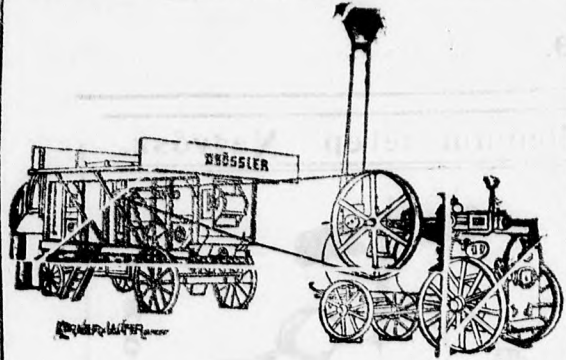

Egger mellpasztilla csakhamar meggyógyított

Kapható, Debrecenben: Balázs Ödön, Füleky Pál, L. Kovács Nándor Mihalovics Jenő, Muraközy László. Dr. Rothschnik V. Emil, Szile Ferenc, Tóth Béla gyógyszerésztárában.

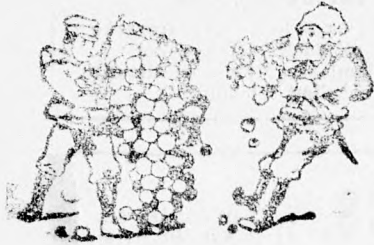
Drössler Károly

cs. és kir. szab. gazdasági gépgyár
Budapest VI. Váci körút 59

Magánjárokát, gőzmozdonyokat, gőzcséplőket, gőzkekészítéket, járványos és kézi cséplőket, vetőgépeket, benzín- és nyersolajmotorokat, malomberendezéseket és mindenféle egyéb gazdasági gépeket szállít szolidkivitelben, kedvező fizetési feltételek mellett.

Arajánlattel és költségvetéssel kívántra díjmentesen szolgálok **Képviselők** kerestetnek.

Saját magán-
károsítja a
szőlőoltvány-
szükségletét
nem fedezi

Küküllőmenti Első szőlőoltvány-telepnél.

Tulajdonos Caspari Frigyes Medgyes Nagy-Küküllőmegye
A telep oltványait az elmúlt száraz nyáron naponta több mint 2 millió liter vízzel öntözték, míattal az oltványok ideálisan fejlődtek. — Képes árjegyzék ingyen és bérmentve

Első kézből a gyárban vásárol Ön olcsón legjobban:
Első magyar villamos erőre berendezett hangszergyárban.

STOWASSER J.

királyi udvari hangszergyáros, hadsereg-szállító, a Rákóczi javított tárogató és hangfokozó gerenda feltalálója.

BUDAPEST, II., LANCHID-U. 5. SZ.

Ajánlja saját gyárában készült, általánosan elismert különleges (célítás) fa-, réz-, fuvó és vonós hangszereit, cimbalmokat, stb.

Legnagyobb raktár és gyár.

Hegedűk. 3.—, 4.—, 5.—, 6.—, forinttól feljebb a legjobb felszereléssel.

Hangfokozó gerenda mely által bármely hegedű vagy gordonka sokkal jobb, erősebb és lágyab hangot nyer (biztos siker); hegedűbe javítás 4—frt.

TÁROGATÓ.

rózsafából, uj ezüst billentyűvel és iskolával, 30.—frttól feljebb **Harmonikumok** világhírű legjobb gyártmány 65.—frttól feljebb

Zenekarok teljes felszerelése, előnyös feltételek mellett jutányos árban, elismert jó minőség. a hadsereg és a legtöbb katonai zenekaroknak szállítója vagyok.

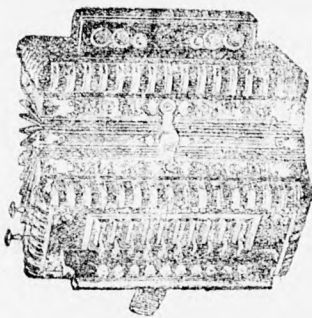
Harmonikák, legjobb, erős elpusztíthatatlan hangokkal, 2 50- 3.—, 4.—, 5.—forinttól feljebb. **különleges acél hangu** hangverseny harmonikák, saját minták.

Javítások az összes hangszereken, különleges szakszerű pontossággal, jutányos árban eszközöltenek.

Kezesség minden egyes hangszernél.

Kivitel nagyban és kicsinyben

Arjegyzék minden hangszerről kívántra ingyen és bérmentve küldeték.

PÁRTOLJUK A MAGYART

s vegyünk csak is Magyarországon

Legfinomabb kivitelű igen célszerű villanyvilágításu

zseblámpa
csak 3 korona.

Teljes dobányzó készlet
csak 5 koronába

kerül és pedig 1 finom u. tajtékpipa kínai ezüst foglalattal, 1 hozzávaló pipaszár, 1 célszerű dobányzacskó, 1 gyufatartó, 1 tajték szivarszópóka, 1 szivartárcsa, 1 házi pipa szárral együtt, 1 tajték szivarszópóka, 1 szivarvágó, 1 szivar hamutartó, 10 drb. összesen.

4 és fél kiló, körülbelül 50 drb. különféle illatu finom pipere szappan csak 5 kor.

Egy nagy amerikai gyár tönkremenetelénél azon helyzethez jutottam, hogy az alatt felsorolt 40 darab szabadalmazott amerikai ezüst árukat melyek leszállított áron potom 6 frt 40 kr-ért szállíthatom bárkinek, és pedig:

6 drb amer. szab. ezüst asztali kés valódi angol pengével,
6 drb amer. szab. ezüst evővilla egy darabból,
6 drb amer. szabad ezüst evőkanál,
12 drb amer. szabad. ezüst kávéskanál,
1 darab amerikai szabad. ezüst leves merítőkanál,
1 darab amerikai szabad. ezüst tejmerítő kanál,
6 darab angol „Viktoria” pohártálcza,
1 darab remek asztali gyertyatartó.

40 darab összesen csak 6 frt 40 kr.-ért ezen tárgyak ezelőtt 40 forintla kerültek.

Az amerikai patent ezüst egy teljesen fehér fém belül is, melyért jótállást vállalok.

Megrendelhetők utánvét mellett.

Neumann József-nél

Budapesten, VIII., Örömvölgy-utca 16.

Konyhakeszlet

5 darab solingeni pengéjű kés és egy darab szeletelő villa csak

4 kor. 50 fillér.

6 darab zománcozott fazék és 6 darab lábas különböző nagyságúak csak

5 kor. 90 fillér.

Egy valódi

Roskopf óra

kétévi jótállás mellett.

csak 5 korona.